

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ НА
КОМИСИЈАТА ЗА ЗАШТИТА
ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА
ЗА 2011 ГОДИНА

СОДРЖИНА

- I. ЗАПОЗНАВАЊЕ СО КОМИСИЈАТА ЗА ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА**
 1. ОД ЗАКОНОТ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА
 2. ПОСТАПКА ПРЕД КОМИСИЈАТА
- II. ОСТВАРУВАЊЕ НА НАДЛЕЖНОСТИТЕ НА КОМИСИЈАТА ЗА ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА**
 1. ОДРЖАНИ СЕДНИЦИ И РАБОТНИ СРЕДБИ НА КОМИСИЈАТА
 2. ПОСТАПУВАЊЕ ПО ПРЕТСТАВКИ, ДАВАЊЕ НА МИСЛЕЊА И ПРЕПОРАКИ ЗА КОНКРЕТНИТЕ СЛУЧАИ НА ДИСКРИМИНАЦИЈА
 3. ДАВАЊЕ НА ИНФОРМАЦИИ ЗА ПРАВАТА НА ПОДНОСИТЕЛОТ НА ПРЕТСТАВКА И ЗА МОЖНОСТИТЕ ЗА ПОКРЕНУВАЊЕ НА СУДСКА ИЛИ ДРУГА ПОСТАПКА ЗА ЗАШТИТА
 4. ИНФОРМИРАЊЕ НА ЈАВНОСТА СО СЛУЧАИТЕ НА ДИСКРИМИНАЦИЈА И ПРЕВЗЕМАЊЕ АКТИВНОСТИ ЗА ПРОМОЦИЈА И ЕДУКАЦИЈА ЗА ЕДНАКВОСТА, ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА И НЕДИСКРИМИНАЦИЈА
 5. СОРАБОТКА СО ОРГАНИТЕ НАДЛЕЖНИ ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА ЕДНАКВОСТ И ЗАШТИТА НА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА НА ЛОКАЛНО, НАЦИОНАЛНО И МЕЃУНАРОДНО НИВО
 - i. РАБОТИЛНИЦА МЕЃУИНСТИТУЦИОНАЛНА СОРАБОТКА ПОМЕЃУ КОМИСИЈАТА ЗА ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА И ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА
 - ii. РАБОТИЛНИЦА МЕЃУИНСТИТУЦИОНАЛНА СОРАБОТКА ПОМЕЃУ КОМИСИЈАТА ЗА ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА И ЦЕНТРАЛНИТЕ ВЛАСТИ
 - iii. МЕМОРАНДУМ ЗА СОРАБОТКА СО КОМИСИЈАТА ЗА ЕДНАКВИ МОЖНОСТИ НА ЖЕНИТЕ И МАЖИТЕ ВО СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
 - iv. РАБОТИЛНИЦА СОРАБОТКА ПОМЕЃУ КОМИСИЈАТА ЗА ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА СО СОЦИЈАЛНИТЕ ПАРТНЕРИ И ГРАЃАНСКИОТ СЕКТОР
 - v. ОСТАНАТИ СРЕДБИ
 - vi. СТУДИСКА ПОСЕТА НА АВТОРИТЕТОТ ЗА ЕДНАКВОСТ НА РЕПУБЛИКА ИРСКА
 - vii. СОРАБОТКА СО СЕКРЕТАРИЈАТОТ ЗА ЕВРОПСКИ ПРАШАЊА
 - viii. СОРАБОТКА СО ДЕЛЕГАЦИЈАТА НА ЕВРОПСКА УНИЈА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
 6. СТАТИСТИЧКИ И ДРУГИ ПОДАТОЦИ, БАЗА НА ПОДАТОЦИ, СПРОВЕДУВАЊЕ НА СТУДИИ, ИСТРАЖУВАЊА И ОБУКИ ВО ВРСКА СО ДИСКРИМИНАЦИЈА
 - i. СТАТИСТИЧКИ И ДРУГИ ПОДАТОЦИ, БАЗА НА ПОДАТОЦИ, СПРОВЕДУВАЊЕ НА СТУДИИ И ИСТРАЖУВАЊА
 - ii. ОБУКИ ВО ВРСКА СО ДИСКРИМИНАЦИЈА
 7. СЛОБОДЕН ПРИСТАП ДО ИНФОРМАЦИИ ОД ЈАВЕН КАРАКТЕР
 8. ПОДЗАКОНСКИ АКТИ И АКТИ ЗА ВНАТРЕШНА ОРГАНИЗАЦИЈА
 9. ОД ПРАКТИКАТА НА КОМИСИЈАТА
- III. БУЏЕТСКА СОСТОЈБА И ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАЈ**
 - i. ПРИЛОГ 1: Буџет на Комисијата за заштита од дискриминација за 2011 год.
- IV. АНАЛИЗА НА СОСТОЈБАТА ВО 2011 ГОДИНА**
- V. ПРЕДИЗВИЦИ ЗА 2012 ГОДИНА**

Почитувани граѓани,

Комисијата за заштита од дискриминација е независно и самостојно тело, формирано согласно Законот за спречување и заштита од дискриминација (Службен весник на РМ број 50/2010). Со изборот на седумте члена на Комисијата од страна на Собранието на Република Македонија во декември, 2010 година, е конституирана Комисијата за заштита од дискриминација и истата е оперативна од 1-ви јануари, 2011 година.

*Душко Миновски -
Претседател на Комисијата за
заштита од дискриминација*

Визијата на Комисијата за заштита од дискриминација е остварување и унапредување на човековите права и нивна заштита, надминување на стереотипите и елиминирање на секаков вид на дискриминација, согласно позитивните законски прописи на Република Македонија.

Во својата прва година од постоење, Комисијата се постави како централен национален авторитет за спречување и заштита од дискриминација, како и за унапредување, промоција и афирмација на принципите на еднаквост, човекови права и толеранција. Во тој контекст, интенција на сите членови на Комисијата е да се зацврстува позицијата на Комисијата и истата да биде препознаена како движечка сила во борбата со дискриминацијата, како од институциите кои имаат ингеренции во полето на дискриминација, така и од Вас, граѓаните.

Исто така, во 2011 година, Комисијата за свој приоритет си го постави приближувањето кон граѓаните, а истото се трудеше да го постигне преку бројни интервјуа, појавувања на национални и локални телевизии и радија, учества на дебати, како и преку изготвување на брошури и нивно десеминирање. Континуираното зголемување на бројот на претставки кои пристигнуваат, ни покажува дека сè повеќе и повеќе граѓани дознаваат за нас, но, што е уште поважно, ни покажува дека проблемот со дискриминацијата се препознава. За нас, најголема сатисфакција претставува фактот дека Вие, граѓаните, во сè поголем број се одважувате да побарате заштита на своите права, чин што претпоставува високо ниво на свест, храброст и одлучност.

Но, Комисијата и понатаму ќе ги превзема сите неопходни мерки за спречување и заштита од дискриминација и континуирано ќе го шири полето на своите дејствувања – сè со цел достигнување на повисок степен на остварување, почитување и заштита на Вашите права, што претставува основна функција, но и крајна цел во работата на Комисијата.

**Претседател
Душко Миновски**

Согласно член 24, алинеја 4 од Законот за спречување и заштита од дискриминација (Службен весник на РМ, број 50/10), Комисијата за заштита од дискриминација има обврска да подготви извештај за својата работа и за состојбите во областа на спречување и заштита од дискриминација, како и за промоција на еднаквоста и толеранцијата.

Овој извештај се однесува на 2011 година, изработен е од Комисијата за заштита од дискриминација и е доставен до Собранието на Република Македонија, кое е должно да го разгледа и да превземе соодветни мерки и активности, согласно своите надлежности.

I. ЗАПОЗНАВАЊЕ СО КОМИСИЈАТА ЗА ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА

1. ОД ЗАКОНОТ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА

Комисијата за заштита од дискриминација е основана со **Законот за спречување и заштита од дискриминација**, кој е усвоен од страна на Собранието на Република Македонија на 8 април 2010 година (објавен во „Службен весник на РМ“, бр. 50/2010 од 13.04.2010).

Според истиот, Комисијата за заштита од дискриминација се воспоставува како **централен национален авторитет** за спречување и заштита од дискриминација, како и за афирмација и промоција на еднаквоста, недискриминацијата и толеранцијата. Понатаму, Законот ги наведува следните **надлежности на Комисијата**:

- да **постапува по претставки**, како и да носи мислења и препораки по истите;
- да им **дава информации за правата** на поднесувачите на претставки, како и за можностите за покренување на судска или друга постапка за заштита;
- да **покренува иницијатива** за поведување на постапка пред надлежните органи за повреди сторени на Законот за спречување и заштита од дискриминација;
- да поднесува **годишен извештај** на Собранието на РМ;
- да ја **информира јавноста** со случаите на дискриминација и превзема активности за промоција и едукација за еднаквоста, недискриминацијата и човековите права;
- да го **следи спроведувањето на Законот за спречување и заштита од дискриминација**, иницира измена на прописи заради спроведување и унапредување на заштитата од дискриминација;
- да **воспоставува соработка** со органите надлежни за остварување на еднаквост и заштита на човековите права на локалната самоуправа;
- да **дава препораки на државните органи** за превземање на мерки за остварување на еднаквоста;
- да **дава мислења** по предлози на закони од значење за заштита од дискриминација;
- да **прибира статистички и други податоци**, формира бази на податоци, спроведува студии, истражувања и обуки во врска со дискриминацијата;
- да **соработува** со соодветни национални тела на други држави, како и со меѓународни организации на полето на заштита од дискриминација;
- како и да донесува **деловник за работа**, како и други акти за внатрешна организација на работата.

На 1-ви јануари, 2011 година, отпочна со работа Комисијата за заштита од дискриминација, како **самостојно и независно правно лице** и, согласно член 16, став 3 од Законот, средствата за работа ги обезбедува од **Буџетот на Република Македонија**, но може истите да ги обезбедува и од други извори.

Комисијата е составена од **7 членови**, кои се именувани од страна на Собранието на Република Македонија за период од **5 години**, со можност на **еден повторен избор**. Претседателот на Комисијата, еднаш годишно, поднесува **извештај за работата** на Комисијата до Собранието на РМ.

Благодарение на **Владата на Република Македонија**, Комисијата за заштита од дискриминација, на неопределен период, доби на користење простории на 20-тиот спрат во зградата на МРТВ, на **ул. Кеј Димитар Влахов бб**, во Скопје.

2. ПОСТАПКА ПРЕД КОМИСИЈАТА

Постапување на Комисијата

Секое лице кое смета дека е жртва на дискриминација може да поднесе претставка до Комисијата за заштита од дискриминација. Претставката може да биде поднесена писмено или усно на записник, без обврска за плаќање на било каква такса или друг надоместок. Доколку лицето се реши на писмена претставка, истата може да ја достави до Комисијата по пошта, лично во просториите на Комисијата, како и преку електронска пошта. Заедно со претставката, лицето ги поднесува соодветните факти и докази кои го поткрепуваат неговото тврдење за дискриминаторското дејствие.

Постапката пред Комисијата за лицата кои живеат во единиците на локалната самоуправа во која најмалку 20% од граѓаните зборуваат службен јазик различен од македонскиот, се остварува на кој било од службените јазици и неговото писмо. Потоа, Комисијата ги преведува овие претставки на македонски јазик и неговото кирилско писмо и постапува по нив. Комисијата, по поднесените претставки, одговара на македонски јазик и на неговото кирилско писмо, како и на службениот јазик и писмо што го употребува поднесувачот на претставката.

Комисијата постапува по претставката, **доколку за истата работа пред суд не е поведена или правосилно завршена постапката.**

Комисијата ја доставува претставката до лицето против кое е поднесена во рок од 15 дена од денот на приемот на истата, со цел другата страна да се произнесе по наодите од претставката, како и да приложи свои докази и факти, доколку има простор за тоа.

Непостапување на Комисијата

Комисијата не постапува во 3 случаи:

1. **Ако е очигледно дека не постои повреда на правото на кое поднесувачот се повикува,**
2. **Ако во истата работа Комисијата веќе постапувала, а не се понудени нови докази, како и**
3. **Ако Комисијата утврди дека поради истек на времето од направената повреда на правото не е можно да се постигне целта на постапката.**

Во контекст на третиот случај на непостапување на Комисијата, требаат да се потенцираат роковите кои треба да бидат запазени за Комисијата да може да постапува. Тука се работи за **двоен рок**, односно претставка може да се поднесе **најдоцна во рок од три месеци од денот кога била сторена повредата** или **најдоцна една година од дознавањето за актот на дискриминација**. Комисијата може да поведе постапка и по истекот на рокот, доколку оцени дека се работи за случаи од таква важност, за кој би било неопходно и целисходно да се води постапка.

Утврдување на фактичката состојба

По приемот на претставката, Комисијата ја утврдува фактичката состојба преку **увид** во документите доставени од поднесувачот, **земање на изјави**, како од поднесувачот и од лицето против кого е поднесена претставката, така и од трети лица. Лицето против кое е поднесена претставката може да се изјасни за наодите во истата во **рок од 15 дена** од денот на нејзиниот прием. Доколку, пак, не се изјасни во предвидениот рок, Комисијата го прифаќа молчењето како давање на согласност на тврдењата изнесени во претставката.

Исто така, при утврдување на фактичката состојба, Комисијата се обраќа до сите други **релевантни физички и правни лица и институции**, во согласност со потребите на секој случај посебно.

Мислење и препораки

Комисијата дава мислење за наводната дискриминација во **рок од 90 дена од денот на поднесувањето на претставката** и за тоа го известува поднесувачот и лицето против кое истата е поднесена. Доколку Комисијата утврди дека постои дискриминација, препорачува **начин/начини на отстранување** на истата. Лицето до кое е упатена препораката е должно, во **рок од 30 дена од денот на приемот на препораката**, да постапи по истата и да ја отстрани повредата на правото. Исто така, тоа е должно за отстранетата повреда **да ја известува Комисијата**. Доколку, пак, лицето-дискриминатор не постапи по препораката во рокот, односно не ја отстрани повредата на правото, Комисијата може да покрене **иницијатива за поведување на постапка пред надлежен орган** за утврдување на неговата одговорност.

Како што ќе биде подетално објаснето во понатамошниот дел од овој извештај, од петте случаи во кои е утврдена дискриминација и испратена препорака/препораки за начинот на отстранување на повредата во 2011 година, **единствено во еден случај** дискриминаторот избра да не ги почитува препораките на Комисијата и продолжи со своето дискриминаторско однесување. Тука, Комисијата ја советуваше жртвата на дискриминација за можноста за поведување на постапка пред надлежен орган, но, исто така, ја објасни својата улога, доколку странката се реши на таков чекор. Во тој контекст, Комисијата посочи дека самото мислење и препораките, со кои се утврдува дискриминација, се клучен доказ во рамки на поведената постапка. Конечно, Комисијата ја посочи и можноста, доколку постои потреба од тоа, да се појави и како еден вид на замешувач во истата постапка, се разбира, од страна на жртвата на дискриминација.

Заклучок

Постапката пред Комисијата за заштита од дискриминација е еден вид на **квази судска постапка**, во која Комисијата има надлежности да се обраќа до сите релевантни физички и правни лица, но и институции, да оди „на лице место“ и изврши увид на самата состојба, како и да изврши увид во документацијата на државните органи, органите на единиците на локалната самоуправа, другите органи и организации кои вршат јавни овластувања и јавните установи и служби кои располагаат со податоци и информации за случаи на дискриминација. Сето тоа со цел на правилно утврдување на фактичката состојба и носење на исправно мислење, како и препораки.

Што се однесува до мислењата и препораките што Комисијата ги има донесено во 2011 година, **80% од истите се испочитувани** и повредите на правата отстранети од дискриминаторите. Ова само ја потенцира улогата на Комисијата како **национален авторитет за промоција на еднаквост, толеранција и недискриминација**. Иако мислењата на Комисијата немаат обрзувачки карактер, преку превземените активности во конкретните случаи, како и преку исполнување на своите надлежности во однос на подигнување на јавната свест и промоција и едукација за еднаквоста и човековите права, очигледно е дека Комисијата го завзема местото кое ѝ припаѓа во правниот систем, како и во општеството, воопшто. Секако, ова единствено претставува мотив за понатамошна совесна и напорна работа, со цел јакнење на капацитетите на Комисијата и продолжување на борбата против дискриминацијата.

Конечно, Комисијата за заштита од дискриминација, согледувајќи го фактот дека во одреден број на случаи, во кои физичките и правните лица, како и институции, против кои се поднесени претставки, немаат ни желба ни интерес да им се поврзува нивното име/назив со поимот дискриминација, а понекогаш и несвесно или ненамерно извршиле чин на дискриминација, но се спремни да ја поправат грешката – постапува во, се разбира, неофицијална, улога на „медијатор“ и се труди претставката да ја разреши по пат на договор, кој го задоволува, првенствено, поднесувачот на претставка.

II. ОСТВАРУВАЊЕ НА НАДЛЕЖНОСТИТЕ НА КОМИСИЈАТА ЗА ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА

1. ОДРЖАНИ СЕДНИЦИ И РАБОТНИ СРЕДБИ НА КОМИСИЈАТА

Во текот на 2011 година, Комисијата за заштита од дискриминација одржа **36 Работни средби и Седници**. Согласно член 5 од Деловникот на Комисијата за заштита од дискриминација, Седниците се свикуваат еднаш во текот на еден календарски месец, додека согласно член 10 од Деловникот, Работните средби се одржуваат еднаш неделно – секој четврток.

Конститутивната седница на Комисијата е одржана на 17-ти јануари, 2011 година. На истата, со присуство на сите членови и едногласно, за претседател е избран г-дин Душко Миновски.

Во текот на годината, на одржаните Седници и Работни средби беа реализирани следните активности:

- Разгледување, постапување и решавање на Претставки за конкретни случаи на дискриминација;
- Усвојување на Деловникот за работа;
- Усвојување на Стратешкиот план 2011-2015;
- Се формираа повеќе работни групи, како што се Работна група за изготвување на Деловник за работа, Работна група за изготвување на Стратешки план, како и други работни групи за осмислување, изготвување и реализирање на проекти и работилници;

Главни потешкотии со кои се соочи Комисијата во првата година од своето постоење, беа недостатокот на финансиски средства за целосно остварување на надлежностите на Комисијата, како и непостоењето на средства за формирање на Секретаријат (некој вид на стручно тело) на Комисијата, кој би ги извршувал стручните, административните и техничките работи од надлежност на Комисијата.

Во овој контекст, согласно член 16, став 3 од Законот за спречување и заштита од дискриминација (Службен весник на РМ, број 50/2010), Комисијата склучи Меморандум за соработка со Мисијата на ОБСЕ во Скопје, со чија финансиска помош беа организирани три работилници на Комисијата, како и четири обуки за членовите на Комисијата. Исто така, со финансиска помош на Македонскиот центар за меѓународна соработка беа опремени просториите во кои се наоѓа Комисијата со три компјутери, еден принтер, четири бироа, една конференциска маса, десет канцелариски столови, како и два климатизери.

Конечно, со цел обезбедување на соодветно функционирање, како и водење на техничко-административните работи на Комисијата, од страна Министерството за труд и социјална политика беше отстапено едно лице на Комисијата, кое ги извршува истите. Исто така, за своите потреби, Комисијата склучи и два волонтерски договори.

ПРЕПОРАКИ:

- Да се обезбедат финансиски средства од Буџетот на Република Македонија за формирање на Секретаријат на Комисијата за заштита од дискриминација, кој би бил дел од Комисијата и професионално тело, со кои би се предвиделе најмалку три вработувања во истиот.
- Да се обезбедат зголемени финансиски средства од Буџетот на Република Македонија за остварување на надлежностите на Комисијата.

2. ПОСТАПУВАЊЕ ПО ПРЕТСТАВКИ, ДАВАЊЕ НА МИСЛЕЊА И ПРЕПОРАКИ ЗА КОНКРЕТНИТЕ СЛУЧАИ НА ДИСКРИМИНАЦИЈА

Основна функција на Комисијата за заштита од дискриминација е постапувањето по претставки, како и носење на Мислења и Препораки за конкретни случаи на дискриминација.

Во текот на 2011 година, до Комисијата се доставени 60 претставки, од кои во 15 поднесувачите наведуваат дека се дискриминирани по основа на политичка припадност, 13 врз основа на етничка припадност, 9 врз основа на личен и општествен статус, 6 врз основа на социјално потекло, по 5 врз основа на род, ментална и телесна попреченост, како и врз друга основа, по 4 врз основа на возраст, имотен статус и пол, по 3 врз основа на припадност на маргинализирани заедници, како и врз основа на семејна или брачна состојба, додека по 1 врз основа на државјанство, образование, здравствена состојба, како и други видови уверувања.

Во поглед на областите во кои поднесувачите наведуваат дека е извршена дискриминацијата, најзастапена е областа на работа и работни односи со 30 претставки, а понатаму следат социјална сигурност – 11 претставки, правосудство и управа – 8 претставки, образование, наука и спорт – 6 претставки, пристап до добра и услуги – 4 претставки, друга област – 3 претставки, како и јавно информирање и медиуми – 2 претставки.

Понатаму, од вкупниот број на доставени претставки во 2011 година, Комисијата реши 34.

Врз основа на член 28 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, во 5 случаи, Комисијата, по утврдувањето на фактичката состојба, **констатира дека постои дискриминација**. Во овие случаи, Комисијата донесе Мислење и Препораки, според кои дискриминаторите доброволно постапија во четири случаи и ги отстранија повредите на правата на поднесувачот на претставката за утврдување на дискриминација. Во случајот каде дискриминаторот не ја отстрани повредата на правото доброволно, Комисијата го советува поднесувачот на претставката за понатамошните правни чекори кои може да ги превземе за да си го заштити своето право, како и за улогата која Комисијата би ја имала во истите.

Во овој контекст, Комисијата утврди дискриминација врз **пет различни основи**, а тоа се: етничка основа, личен и општествен статус, возраст, политичка припадност, како и врз друга основа.

Исто така, врз основа на член 28 од Законот, во 10 случаи, Комисијата, по утврдувањето на фактичката состојба, **констатира дека не постои дискриминација**.

Понатаму, врз основа на член 26 од Законот, **Комисијата не постапи** по 15 претставки, од кои, во 9 случаи затоа што очигледно не постои повреда на правото на кое поднесувачот се повикува, во 5 случаи затоа што е утврден истек на времето од направената повреда на правото, а не е можно да се постигне целта на постапката, како и во 1 случај кога постапка пред суд за истата работа веќе е поведена или правосилно завршена.

Врз основа, пак, на член 31 од Деловникот за работа на Комисијата, во одреден број случаи, преку посредување помеѓу страните, Комисијата успеа да издејствува **спогодбени решенија** за проблемите со кои се соочувале поднесувачите на тие претставки. Во вакви случаи, Комисијата го запира понатамошното постапување со Заклучок, во кој ги објаснува превземените дејства, како и резултатите од истите со кои се отстранува повредата на правото.

Во тој контекст, Комисијата за заштита од дискриминација, како што може да се види од горенаведеното, има искуство во разгледување, постапување и одлучување по скоро сите основи на дискриминација.

Во поглед на потешките форми на дискриминација (**повеќекратна дискриминација** - дискриминација направена по повеќе дискриминаторски основи, **повторена дискриминација** – дискриминација направена повеќе пати, **продолжена дискриминација** – дискриминација правена подолго време, или **дискриминација која со своите последици тешко го погодува дискриминираното лице**), Комисијата во својата работа нема утврдено таков случај, иако има претставки во кои се наведуваат некои од овие потешки облици на дискриминација.

Иако, до сега, не е утврдена потешка дискриминација, Комисијата има постапувано по претставки во кои истата е наведена. Постапувањето при овие случаи е идентично како при случаи на наводна „обична“ дискриминација. Тоа подразбира дека Комисијата има рок од 15 дена од денот на приемот на претставката да увиди дали има **најмал сомнеж за можно постоење на дискриминација**. Доколку тој сомнеж постои, Комисијата отпочнува со постапување по конкретната претставка со тоа што се обраќа до наводниот дискриминатор, за истиот да се произнесе по наводите во самата претставка. Паралелно со барањето за одговор од наводниот дискриминатор, Комисијата се обраќа до сите релевантни институции, правни лица и/или поединци кои можат на било каков начин да придонесат кон точното утврдување на фактичката состојба. Конечно, Комисијата своето Мислење и евентуална Препорака ги носи на седница на Комисијата, откако ќе ја утврди фактичката состојба преку вршење увид во доказите на поднесувачот на претставката, одговорот и приложените докази од страна на наводниот дискриминатор, како и од податоците до кои има дојдено преку обраќање до институциите, правните и физичките лица.

Што се однесува до методите преку кои Комисијата доаѓа до информациите кои ѝ овозможуваат да донесе правилно Мислење, тие не се ограничени на чисто

институционалните, односно обраќање по писмен пат до соодветните институции, правни и физички лица, туку тие вклучуваат и **вршење увид на „лице место“**, **вршење разговори** со конкретните замешани страни, **вршење увид во архиви** со цел утврдување на постоење на дискриминација, **обраќање до надлежни инспекторати со цел вршење соодветни инспекции** итн.

Накратко кажано, постапката и методите кои Комисијата ги користи имаат **квази-судски карактер** и истите служат за целосно и вистинито утврдување на постоење или непостоење на дискриминација.

3. ДАВАЊЕ НА ИНФОРМАЦИИ ЗА ПРАВАТА НА ПОДНОСИТЕЛОТ НА ПРЕТСТАВКА И ЗА МОЖНОСТИТЕ ЗА ПОКРЕНУВАЊЕ НА СУДСКА ИЛИ ДРУГА ПОСТАПКА ЗА ЗАШТИТА

Комисијата за заштита од дискриминација, вршејќи ги своите функции, разгледувајќи ги и постапувајќи по поднесени претставки, на поднесувачите им дава информации за нивните права, како и за можностите за покренување на судска или друга постапка за заштита.

Согласно член 25, став 1 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, претставка до Комисијата може да поднесе секое физичко лице кое престојува на територијата на Република Македонија, како и правно лице кое е регистрирано, односно врши дејност во Република Македонија, во писмена форма или усно на записник. Во тој контекст, до Комисијата можат да се достават претставки по пошта, преку е-маил, како и лично во просториите на Комисијата.

При секоја доставена претставка, претставник на Комисијата е во контакт со поднесувачот на истата, при што го информира за правата заштитени со Законот за спречување и заштита од дискриминација, како и за други информации кои се од корист за поднесувачот во конкретниот пример.

Секако, до Комисијата се доставуваат и претставки во кои се наведуваат повреди на други права на поднесувачите, права кои не спаѓаат во доменот на заштита од дискриминација, како и повреда на правата кои се заштитени со Кривичниот законик. Во такви случаи, Комисијата ги упатува поднесувачите да се обратат до надлежните институции и/или судови, истовремено посочувајќи го начинот на кој најефикасно ќе ги заштитат своите права.

Во случаите кога Комисијата ќе утврди дискриминација, освен препораките кои ги дава заедно со Мислењето, на жртвата на дискриминација ѝ го посочува начинот на судска заштита на повредените права преку поднесување на тужба за заштита од дискриминација до надлежниот суд. Што се однесува до улогата на Комисијата во самата постапка пред надлежниот суд, Мислењето кое Комисијата го носи ѝ служи на жртвата на дискриминација како доказ во истата, а, исто така, Комисијата има можност да се појави во улога на вмешувач од страната на жртвата.

4. ИНФОРМИРАЊЕ НА ЈАВНОСТА СО СЛУЧАИТЕ НА ДИСКРИМИНАЦИЈА И ПРЕВЗЕМАЊЕ АКТИВНОСТИ ЗА ПРОМОЦИЈА И ЕДУКАЦИЈА ЗА ЕДНАКВОСТА, ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА И НЕДИСКРИМИНАЦИЈА

Суштинска активност, односно корпус на активности кои Комисијата ги извршува, имаат за цел подигнување на јавната свест за постоењето, проблемот со, како и потребата од спречување и заштита од дискриминација. Исто така, согласно член 18 од Деловникот за работа на Комисијата, освен заштитната, Комисијата извршува и промотивна функција, преку активности за промоција и едукација за еднаквоста, човековите права и недискриминацијата, подигнување и јакнење на свеста на граѓаните за препознавање на дискриминација, како и преку информирање на јавноста за механизмите за заштита од истата.

Претседателот на Комисијата во бројни наврати беше присутен на националните и локалните телевизии, преку кои ги промовираше принципите на еднаквост, толеранција и недискриминација. Во тој контекст, претседателот се појави во емисијата Интеграл на телевизија 24 Вести, во утринската емисија на телевизија Алфа, на Македонската радио-телевизија, каде што ја информираше јавноста за постоењето и работата на Комисијата, начините на обраќање до Комисијата, како и за надлежностите и самата постапка по поднесена претставка. Исто така, преку дневните вести на телевизиите, Комисијата ги информираше граѓаните за работилниците кои ги организира, како и за целта на истите, што придонесува за информирање на јавноста и подигнување на јавната свест за проблемот на дискриминација. Понатаму, претседателот учествуваше и на јавна дебата на една локална телевизија во однос на проблемот на дискриминација на лицата со ментална и телесна попреченост. Конечно, Комисијата ги одбележа деновите од значење за спречувањето и заштитата од дискриминација, како што се Меѓународниот ден на лицата со посебни потреби, Денот на човековите права, Меѓународниот ден на толеранција итн., преку соопштенија до сите електронски и печатени медиуми. Во тие соопштенија беше наведена потребата за почитување, толеранција и свесност за проблемите со кои се соочуваат сите дискриминирани личности, кои спаѓаат во тие групи, со што, пак, се зголемува свеста на граѓаните за постоењето и сериозноста на тие проблеми, како и потребата од нивно препознавање и решавање.

Во овој контекст, вреди да се напомене и медиумски најекспонираната претставка која беше доставена до Комисијата. Комисијата сака да посочи дека се работи за претставка поднесена од Коалицијата сексуални и здравствени права на маргинализирани заедници, во која беше наведено дека одредени делови од учебник за средно образование содржат дискриминаторски, понижувачки и деградирачки одредби за припадниците на одредена маргинализирана заедница. И покрај медиумскиот притисок и постојаната присутност на овој случај во одредени медиуми, Комисијата, без никакви останати притисоци од било која страна, донесе мислење и препорака, за што можете подетално да погледнете во Случај 2, од точката 10. Од практиката на Комисијата.

Во правец на активна промоција и едукација за еднаквоста, човековите права и недискриминацијата, Комисијата за заштита од дискриминација, во октомври, со финансиска помош на Мисијата на ОБСЕ во Скопје, изготви двојазични брошури, на македонски и албански

јазик. Брошурите имаа за функција запознавање на граѓаните со Комисијата, како и нејзино приближување до нив. Во нив, на лесно разбирлив начин, беа наведени основните информации потребни за идентификување на дискриминаторско однесување, начини на заштита на своите права при дискриминаторско однесување, начин на обраќање на граѓанинот до Комисијата, како и податоци за постапката која Комисијата ја презема за утврдување на дискриминација. Исто така, во брошурата беа наведени и основите на дискриминација, според Законот за спречување и заштита од дискриминација, како информација за граѓаните за широките надлежности на Комисијата, но и како илустрација за бројноста на областите во кои се случува дискриминација.

Движењето против хендикеп – Полио Плус, како дел од својот ангажман за подигнување на свеста за хендикепот, како и за дестигматизирање на лицата со посебни потреби во општеството, во соработка со Комисијата, на 9-ти декември ја промовираше брошурата „Јас, Комесар“. Во оваа брошура се содржат основните информации за Комисијата, нејзините активности за спречување и заштита од дискриминација, како и начините на обраќање со цел заштита на правата во случаи на евентуална дискриминација. Конечно, во брошурата е претставен секој комисионер посебно со свое мини CV, како начин на приближување на Комисијата до граѓанинот.

Од јули, во соработка со Македонскиот центар за меѓународна соработка, функционална и целосно оперативна е интернет страната на Комисијата – www.kzd.mk. Тука, исто така, се претставени членовите на Комисијата со својот опус на активности. Понатаму, на интернет страната се застапени сите релевантни информации од корист за посетителите на истата, како што се надлежностите на Комисијата, основите на дискриминација наведени и заштитени со Законот за спречување и заштита од дискриминација, но и областите во кои може да биде извршена дискриминацијата. Исто така, наведени се одредени статистички податоци за бројот на претставки, застапеноста на секоја основа за дискриминација посебно (според наодите на поднесувачите на претставки), бројот на завршени претставки, бројот на претставки во кои е утврдена дискриминација, бројот на претставки во кои е постапувано, но не е утврдена дискриминација, бројот на претставки по кои Комисијата воопшто не постапува итн. Конечно, на интернет страницата се наоѓаат и основните документи на Комисијата, како што се Законот за спречување и заштита од дискриминација, Поимник на изрази поврзани со дискриминацијата, Деловникот за работа на Комисијата за заштита од дискриминација, како и примерок од Претставка, која граѓаните можат да ја симнат од страната и да ја пополнат електронски.

Во оваа насока, на интернет страната се достапни и Законот за спречување и заштита од дискриминација, Деловникот за работа на Комисијата за заштита од дискриминација, Формулар од Претставката, како и одредени промотивни материјали на албански јазик. Сепак, останува потребата од изработка на целосна двојазична интернет страна.

Во контекст на преземањето на активности за промоција и едукација за еднаквоста, човековите права и недискриминација, во просториите на Комисијата присуствуваа студенти од TEMPUS програмата, од секторот човекови права. Членовите на Комисијата ја презентираа работата на Комисијата, нејзините надлежности и активности, како и примери од поднесени претставки, во кои е утврдена дискриминација. Вториот дел беше резервиран за поставување

на прашања од студентите до членовите на Комисијата. Преку оваа посета, студентите имаа можност од прва рака да се запознаат со работата на Комисијата, на лице место да го согледаат целиот систем на спречување и заштита од дискриминација, како и да им се разјаснат одредени прашања и нејаснотии.

5. СОРАБОТКА СО ОРГАНИТЕ НАДЛЕЖНИ ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА ЕДНАКВОСТ И ЗАШТИТА НА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА НА ЛОКАЛНО, НАЦИОНАЛНО И МЕЃУНАРОДНО НИВО

Соработката со органите надлежни за остварување на еднаквоста и заштита на човековите права на локално, национално и меѓународно ниво претставува примарен интерес на Комисијата за заштита од дискриминација. Во тој контекст, Комисијата, во 2011 година, добар дел од ресурсите кои ги има на располагање ги насочи кон остварување на оваа надлежност. Исто така, имајќи го предвид финансискиот дел од Буџетот на Република Македонија распределен за потребите на Комисијата, се обравивме и до неколку организации со цел остварување на оваа надлежност. Конечно, од таа комуникација, произлегоа две стратешки партнерства – со Мисијата на ОБСЕ во Скопје и со Македонскиот центар за меѓународна соработка.

Имајќи предвид дека минатата година беше прва од нашето постоење, Комисијата беше свесна дека треба да ги искористи сите средства кои ги има на располагање за воспоставување, но и продлабочување на соработката, посебно со Народниот правобранител, тело со кое Комисијата има и заеднички надлежности.

Така, во потпишаниот Меморандум за соработка со Мисијата на ОБСЕ во Скопје, помеѓу останатото, беа предвидени и три работилници кои како тема ќе ја имаат соработката на Комисијата со останатите чинители на полето на заштита од дискриминација.

i. РАБОТИЛНИЦА МЕЃУИНСТИТУЦИОНАЛНА СОРАБОТКА ПОМЕЃУ КОМИСИЈАТА ЗА ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА И ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА

Првата работилница се одржа на 4-ти октомври, во Хотел Александар Палас, а истата имаше наслов „Работилница Меѓуинституционална соработка помеѓу Комисијата за заштита од дискриминација и единиците на локалната самоуправа“. На работилницата беше присутен г-дин Сашо Лазаревски, заменик министер на Министерството за локална самоуправа, како министерство кое ги обединува сите локални самоуправи, но и претставници на одреден број општини. Целта на работилницата беше поддршка на процесот на апроксимација на препораките на соодветните национални институции и организации во однос на функционирањето на КЗД. Исто така, работилницата овозможи воспоставување на нови канали на соработка помеѓу КЗД и Комисиите за еднакви можности на жените и мажите, кои се во рамки на локалната самоуправа, како и овозможи размена на идеи и искуства.

Комисијата го цени придонесот на Комисиите за еднакви можности на жените и мажите во рамки на локалната самоуправа и нивната улога во целиот систем на заштита од дискриминација, но е и свесна за потребата од продлабочување на соработката со истите. За таа цел, во 2012 година се планирани повеќе активности на ова поле.

ii. РАБОТИЛНИЦА МЕЃУИНСТИТУЦИОНАЛНА СОРАБОТКА ПОМЕЃУ КОМИСИЈАТА ЗА ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА И ЦЕНТРАЛНИТЕ ВЛАСТИ

Понатаму, на 16-ти ноември, во хотел Холидеј Ин, се одржа „Работилница Меѓуинституционална соработка помеѓу Комисијата за заштита од дискриминација со централни власти“. На оваа работилница беше присутна г-ѓа Лилјана Поповска, претседател на Комисијата за еднакви можности на жените и мажите во рамки на Собранието на Република Македонија, но и претставници на Народниот правобранител и Министерството за труд и социјална политика и нивниот сектор за еднакви можности на жените и мажите. Исто така, на работилницата беа присутни и претставници на Основен суд Скопје 1 – Скопје, но и Академијата за обука на судии и јавни обвинители на Република Македонија, како стратешки партнери на Комисијата кои мораат да бидат свесни за проблемот со дискриминацијата, како и доволно стручни за справување со случаи кои ќе се поведуваат врз основа на тужба за заштита од дискриминација. Понатаму, на оваа работилница беа присутни и претставници на Комисијата за односи со верски заедници и религиозни групи, Агенцијата за остварување на правата на заедниците, Заводот за статистика, како и на Државен просветен инспекторат, Државен инспекторат за труд и Државен градежен инспекторат.

Со цел понатамошно продлабочување на соработката, од оваа работилница произлезе заклучок Комисијата за еднакви можности на жените и мажите во рамки на Собранието на Република Македонија и Комисијата за заштита од дискриминација да потпишат Меморандум за соработката, со кој и официјално ќе биде уреден начинот на соработката меѓу овие тела. Во периодот кој следува и преку остварените контакти меѓу двете тела, се дојде до заклучок дека како страни на овој Меморандум за соработка треба да се вклучат и Народниот правобранител, кои има надлежности при одлучување по претставки за дискриминација во јавниот сектор, но и Македонското женско лоби, кое е стратешки партнер на Комисијата за еднакви можности на жените и мажите во Собранието на Република Македонија.

iii. МЕМОРАНДУМ ЗА СОРАБОТКА СО КОМИСИЈАТА ЗА ЕДНАКВИ МОЖНОСТИ НА ЖЕНИТЕ И МАЖИТЕ ВО СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Конечно, на 29-ти декември, во Собранието на Република Македонија, на седница на Комисијата за еднакви можности на жените и мажите, со единствена точка на дневниот ред – потпишување на Меморандум за соработка, Комисијата за еднакви можности на жените и мажите, Народниот правобранител, Македонското женско лоби и Комисијата за заштита од дискриминација го потпишаа Меморандумот за соработка, со кој се дефинира полето и обемот на соработка помеѓу страните потписнички, во рамки на своите овластувања, а во

однос на спречување и заштита од дискриминација, како и во однос на промоција и афирмација на концептите на еднаквост, толеранција и недискриминација.

Активностите, кои се предмет на Меморандумот за соработка, вклучуваат, но не се ограничени на:

1. Комисијата за еднакви можности на жените и мажите, со надлежност да разгледува предлози на закони и други прописи што ги носи Собранието на Република Македонија од аспект на вклученоста на родовиот концепт во истите, истите предлози ќе ги доставува до Комисијата за заштита од дискриминација и Народниот правобранител, кои, пак, ќе носи мислење во врска со конкретните предлози на закони и други прописи.
2. Комисијата за еднакви можности на жените и мажите, Комисијата за заштита од дискриминација, Народниот правобранител и Македонското женско лоби ќе соработуваат на проекти кои имаат за цел спречување и заштита од дискриминација, промоција и афирмација на концептите на еднаквост, толеранција и недискриминација, подигнување на јавната свест за истите и сл.
3. Комисијата за заштита од дискриминација, со надлежност да прибира статистички и други податоци, формира бази на податоци, спроведува студии и истражувања, на барање на Комисијата за еднакви можности на жените и мажите, Народниот правобранител и Македонското женско лоби ќе доставува изводи од соодветните бази на податоци, како и резултати од спроведените студии и истражувања.
4. Комисијата за заштита од дискриминација и Народниот правобранител, со надлежност да постапуваат по претставки, даваат мислење и препораки за конкретни случаи на дискриминација, по барање на Комисијата за еднакви можности на жените и мажите и Македонското женско лоби или по сопствена иницијатива, ќе доставуваат до Комисијата за еднакви можности на жените и мажите, и Македонското женско лоби мислења и препораки кои се од интерес на Комисијата за еднакви можности на жените и мажите и Македонското женско лоби.
5. Комисијата за еднакви можности на жените и мажите, на своите седници, ќе покани еден или повеќе од членовите на Комисијата за заштита од дискриминација да земат учество, додека најмалку еден од членовите на Комисијата за заштита од дискриминација ќе биде присутен на седница на Комисијата за еднакви можности на жените и мажите.

iv. РАБОТИЛНИЦА СОРАБОТКА ПОМЕЃУ КОМИСИЈАТА ЗА ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА, СОЦИЈАЛНИТЕ ПАРТНЕРИ И ГРАЃАНСКИОТ СЕКТОР

Последната работилница од серијата работилници за воспоставување и продлабочување на соработката, се одржа на 13-ти декември, во хотел Арка, и беше насловена „Работилница Соработка помеѓу Комисијата за заштита од дискриминација, социјалните партнери и граѓанскиот сектор“. Оваа работилница имаше за цел да го адресира проблемот на дискриминацијата од спротивната страна – од страната на невладините организации, но и синдикатите на работници и сојузите на работодавачи.

На оваа работилница беа присутни претставници на клучни невладини организации од полето на спречување и заштита од дискриминација, како и претставници на трите синдикати и на здружението на работодавачи. Како резултат на оваа работилница, се воспоставија канали на соработка со невладиниот сектор, но и, уште побитно, се идентификуваа социјалните партнери на Комисијата за заштита од дискриминација како клучни играчи, односно играчи со кои во иднина ќе треба да се зајакнува соработката. Комисијата превидува активности во оваа насока и за 2012 година.

v. ОСТАНАТИ СРЕДБИ

Во текот на 2011 година, Комисијата, исто така, одржа бројни средби и состаноци со Народниот правобранител и со соодветниот сектор во Министерството за труд и социјална политика. На истите беа утврдени начини на соработка, вршена е работа на новата Стратегија за еднакви можности, чиј носител е Министерството, официјализирани се одредени канали за комуникација при постапување по претставки (Комисијата и Народниот правобранител) итн.

Исто така, претседателот на Комисијата за заштита од дискриминација, г-дин Душко Миновски, во октомври, на покана на г-ѓа Лилјана Поповска, присуствуваше на седница на Комисијата за еднакви можности на жените и мажите во Собранието на Република Македонија. На истата се разгледуваше Предлог Законот за еднакви можности на жените и мажите, на кој закон Комисијата даде свои коментари.

Понатаму, во септември, беа остварени и средби со претставници на Европската Комисија и Европскиот Парламент – г-дин Мартин Досон, заменик на раководителот на одделението за Република Македонија во Генералниот директорат за проширување и претседавач на Поткомитетот за Правда и внатрешни работи, како и г-дин Ричард Ховит, специјален известувач за Република Македонија во Европскиот Парламент.

На овие состаноци се разговараше за состојбата со македонското законодавство во поглед на нивото на апроксимираност со европското *acquis communautaire*, за системската поставеност на Комисијата за заштита од дискриминација, како и за предизвиците со кои се соочува. Исто така, беше потенцирана важноста на Комисијата, како национален авторитет за еднаквост и анти-дискриминација, но и беа утврдени начелни правци на идна соработка помеѓу Комисијата и соодветните европски институции, кои би ја помогнале работата на Комисијата во однос на промоција на толеранција и еднаквост, како и во однос на спречувањето и заштитата од дискриминација.

vi. СТУДИСКА ПОСЕТА НА АВТОРИТЕТОТ ЗА ЕДНАКВОСТ НА РЕПУБЛИКА ИРСКА

Од 14-ти до 16-ти јуни, членовите на Комисијата за заштита од дискриминација ја имаа честа, како дел од активностите утврдени во Меморандумот за соработка со Мисијата на ОБСЕ во Скопје, да бидат гости на ирскиот Авторитет за еднаквост, национално тело кое се грижи за промоција на еднаквоста, толеранцијата и недискриминацијата, но и спречување и заштита од дискриминација.

Подетално, членовите на Комисијата се запознаа со законските поимања на еднаквоста и дискриминацијата во Ирска, но и со историјата на развојот на законодавството и системот за промоција и спроведување на еднаквоста. Исто така, Комисионерите имаа можност од искуството на своите ирски колеги да слушнат за клучните предизвици во рамки на системот на еднаквост, како од стручен, така и од организациски аспект. Исто така, Комисионерите се запознаа со структурата на Авторитетот за еднаквост, начинот на негово функционирање, работата која ја извршува, но и со предизвиците со кои се соочува.

Понатаму, членовите на Комисијата имаа и посета на Трибуналот за еднаквост, кое претставува квази-судско тело, чија цел е да постапува по или да има улога на медијатор во случаи на дискриминација. Исто така, Комисионерите се запознаа со структурата на ова тело, начинот на негово функционирање, работата која ја извршува, но и со предизвиците со кои се соочува.

Во овој контекст, беше посетено и Одделението за правда, еднаквост и законски реформи, кое е дел од Владата на Република Ирска и кое се грижи за финансискиот дел на целокупната инфраструктура (систем) која постои на полето на еднаквоста.

Понатаму, Комисионерите извршија и средби со претставници на Ирскиот конгрес на трговски сојузи, Ирската конфедерација на работодавачи и Здружението на мали бизниси. Оваа средба беше остварена затоа што, според ирскиот систем, Ирската конфедерација на работодавачи има свој претставник во Бордот на Авторитетот за еднаквост, додека трите организации се клучни социјални партнери на Авторитетот за еднаквост, кој, пак, преку нив ги промовира стратегиите за еднаквост. Оваа посета овозможи Комисионерите да се запознаат со можностите кои се создаваат преку соработката со ваков вид на тела, нивната улога во целиот систем на недискриминација, но и во општеството, како и со предизвиците таквата соработка да се одржува и надградува.

Исто така, членовите на Комисијата имаа посета на Ирската комисија за човекови права, која е тело кое ги промовира и заштитува човековите права. Оваа посета имаше за цел да се истражи улогата на оваа комисија во системот на човекови права, воопшто, но и да се увидат потенцијалните преклопувања на надлежностите помеѓу ова тело и Авторитетот за еднаквост. Во оваа прилика, посебен акцент беше ставен на начинот на менаџирање на овој однос.

Конечно, средби беа остварени и со дел од граѓанскиот сектор во Ирска, како начин на осознавање на овој вид на соработка и бенефитите од истата. Целта на овие состаноци беше да се истражи улогата на граѓанскиот сектор во надгледувањето на работата на Авторитетот за еднаквост, поддршката што ја пружа на Авторитетот, како и при промовирање на понатамошниот развој на системот.

Така, средби беа одржани со Алијансата за еднакви можности, која претставува коалиција на 155 граѓански организации, чија цел е да го штитат и унапредуваат системот на еднаквост и човекови права.

Понатаму, одржан беше состанок со Националниот женски совет на Ирска, кој претставува мрежа на сите женски друштва во Ирска, со Age Action, организација која се грижи

за правата на постарите граѓани, како и со Ирското здружение на Патувачи, организација која се грижи за заштита на еднаквоста на Патувачите, номадска малцинска етничка група. Цел на оваа средба беше да се увиди улогата на невладините организации во изработката на закони, како и нивното учество во легислативниот процес, воопшто.

vii. СОРАБОТКА СО СЕКРЕТАРИЈАТОТ ЗА ЕВРОПСКИ ПРАШАЊА

Како дел од Поглавјето 19, Социјална политика и вработување и Поглавјето 23, Судство и фундаментални права, Комисијата за заштита од дискриминација во текот на целата година, а поактивно од втората половина на 2011 година, редовно соработуваше со Секретаријатот за европски прашања во Владата на Република Македонија.

Во тој контекст, претставник на Комисијата беше присутен на редовните состаноци на Работната група за политички критериуми во Секретаријатот и, по потреба, активно учествуваше. Исто така, Комисијата до Секретаријатот доставуваше месечни извештаи за напредокот на полето на промоција на еднаквоста и заштита од дискриминација. Ови две активности претставуваат воспоставена пракса во 2011 година, пракса која само ќе се интензивира во 2012 година.

viii. СОРАБОТКА СО ДЕЛЕГАЦИЈАТА НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Во 2011 година, Комисијата за заштита од дискриминација, како дел од Поглавјето 19, Социјална политика и вработување и Поглавјето 23, Судство и фундаментални права, воспостави соработка со Делегацијата на Европската Унија во Република Македонија. Во тој контекст, претставници на Делегацијата беа присутни на активностите кои ги организираше Комисијата, беа одржувани состаноци со претставници на Делегацијата, како и што беа искористени капацитетите на Делегацијата во припремата на апликацијата за TAIEХ Експертска мисија.

Понатаму, на барање од Делегацијата, Комисијата доставуваше информации за основните статистички податоци со кои располага, во поглед на претставките кои се доставени, како и за конкретни претставки, се разбира, почитувајќи го Законот за заштита на личните податоци, како и Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер.

6. СТАТИСТИЧКИ И ДРУГИ ПОДАТОЦИ, БАЗА НА ПОДАТОЦИ, СПРОВЕДУВАЊЕ НА СТУДИИ, ИСТРАЖУВАЊА И ОБУКИ ВО ВРСКА СО ДИСКРИМИНАЦИЈА

i. СТАТИСТИЧКИ И ДРУГИ ПОДАТОЦИ, БАЗА НА ПОДАТОЦИ, СПРОВЕДУВАЊЕ НА СТУДИИ И ИСТРАЖУВАЊА

Со цел распознавање на трендовите во општеството, застапеноста на формите на дискриминација и областите во кои истата најмногу се врши, како и со цел подетална и фокусирана акција за спречување и заштита од дискриминација, од фундаментална важност за Комисијата за заштита од дискриминација е постоењето на база на податоци, како централен национален систем, од кој Комисијата би ги црпела потребните податоци.

Во овој поглед, најцелисходно решение би била База на податоци која би се наоѓала во Комисијата за заштита од дискриминација, како централен авторитет за спречување и заштита од дискриминација, а која би била полнета со информации, но и користена од страна на четирите централни тела кој постојат на полето на анти-дискриминацијата во Република Македонија – Комисијата за заштита од дискриминација, Комисијата за еднакви можности на жените и мажите во Собранието на Република Македонија, Народниот правобранител и Секторот за еднакви можности на жените и мажите во Министерството за труд и социјална политика.

Но, со оглед на рестриктивниот буџет на Комисијата, кој не овозможува да се направи ваква база на податоци, Комисијата располага само со основните статистички податоци, кој, ни во најмала мера, не ги задоволуваат потребите. Овие податоци се наведени во делот II. 2 од овој извештај.

ПРЕПОРАКА:

- Да се обезбедат средства за изработка на Национална интегрирана дата-база на претставки во рамки на Комисијата за заштита од дискриминација, која ќе ја полнат со информации, но и користат Комисијата за заштита од дискриминација, Комисијата за еднакви можности на жените и мажите во Собранието на Република Македонија, Народниот правобранител и Секторот за еднакви можности во рамки на Министерството за труд и социјална политика.

ii. ОБУКИ ВО ВРСКА СО ДИСКРИМИНАЦИЈА

Комисијата за заштита од дискриминација, како ново оформено тело, но и соочувајќи се со целосно ново поле на дејствување, поле кое воопшто не било присутно во правниот и институционалниот систем на Република Македонија, ја препозна и потребата од соодветна обука на своите членови во врска со дискриминацијата. Од тој аспект, Комисијата, не можејќи да ги обезбеди обуките од средствата кои се наоѓаа во Буџетот, активно бараше алтернативни начини да ги обезбеди истите кои беа неопходни за нејзино професионално усовршување, во контекст на градење на капацитетите на Комисијата.

Најсуштинска, во овој поглед, се покажа соработката која Комисијата ја воспостави со Мисијата на ОБСЕ во Скопје, со чија помош во 2011 година се организираа четири обуки за Комисијата.

Обука Стратешко планирање за Комисијата за заштита од дискриминација, Велес, 02-05 април

Ова беше првата обука која членовите на Комисијата ја посетија и, како таква, се однесуваа на пошироко, стратешко планирање на целокупниот корпус на активности и надлежности на Комисијата. Во тој контекст, се истражуваа концептите на институционален развој и организациско јакнење, на стратешка организација и анализа на проблеми, внатрешната организација и односите со другите чинители, како и процедурите и добрите практики за процесирање на претставки.

Обука за концептот на недискриминација за Комисијата за заштита од дискриминација, Берово, 14-17 мај

На оваа обука членовите на Комисијата го истражуваа концептот на недискриминација подетално. Во тој контекст, за време на оваа обука се истражуваа поимите на директна и индиректна дискриминација, сегрегација, вознемирување, виктимизација и инструкција за дискриминирање. Исто така, членовите на Комисијата имаа можност да ја утврдат формата на претставката, која може да се најде и на интернет страната на Комисијата www.kzd.mk, како и основните елементи кои треба да ги содржат мислењата, препораките, но и документите кои произлегуваат од останатите надлежности на Комисијата. Конечно на обуката се работеше и на стратешкото планирање во врска со пишувањето на извештаи или застапување на определено прашање.

Обука за концептот на недискриминација за судиите и јавните обвинители, Охрид, 17-19 јули

Обука за концептот на недискриминација за судиите и јавните обвинители, Маврово, 26-28 октомври

Овие две обуки, иако првенствено не беа наменети за членовите на Комисијата, беа искористени за надградување на знаењата во врска со директната и индиректната дискриминација, сегрегацијата, вознемирувањето и виктимизацијата. Исто така, беа разгледувани и случаи од практиката на Европскиот суд на правдата, како и на Европскиот суд за човекови права. Конечно, и можеби најбитно од се', овие можности се искористија и за воспоставување на, најпрво, неформална соработка со одредени судии, јавни обвинители, како и со Академијата за обука на судии и јавни обвинители. Во 2012 година, Комисијата ќе работи и на официјализирање на оваа соработка преку соодветни Меморандуми.

Обука Вклучување на јавноста во креирање на политики и подготовка на закони, октомври

На оваа обука, дел од Комисијата имаше можност да ги осознае основните и напредните принципи и техники за вклучување на јавноста во креирањето на политики и подготовка на закони. Посебно делот за креирање на политики беше од непроценливо

значење, затоа што истите правила и принципи на лесен начин се пресликуваат во работата на Комисијата.

Едукација за дискриминација по основа на ментална и телесна попреченост, 9 декември

Во рамки на активностите и соработката која Комисијата ја има со повеќе граѓански здруженија, спаѓа и соработката со Движењето против хендикеп – Полио +. Во тој контекст, и користејќи го објавувањето на брошурата на Полио + „Јас, Комесар“, а која има за цел претставување на Комисијата за заштита од дискриминација на лицата со хендикеп, беше одржана и оваа еднодневна едукација, која во фокус ја имаше дискриминацијата врз основа на ментална и телесна попреченост.

7. СЛОБОДЕН ПРИСТАП ДО ИНФОРМАЦИИ ОД ЈАВЕН КАРАКТЕР

Согласно Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер, Комисијата за заштита од дискриминација има должност редовно да ја води и ажурира листата на информации со кои располага и истите да ги објавува на начин достапен за јавноста, се разбира, бесплатно. Комисијата, како имател на информации од јавен карактер, истите ги објавува на својата интернет страна. Исто така, согласно овој Закон, Комисијата назначи службено лице за посредување на информациите од јавен карактер.

Во 2011 година, до Комисијата беа доставени неколку писмени Барања за слободен пристап до информации од јавен карактер. Две од тие беа од Институтот Отворено општество Македонија, една од Студиорум, како и од неколку други правни субјекти. По сите барања, Комисијата располагаше со бараните информации и се произнесе по барањата, односно на побарувачите им ги даде бараните информации од јавен карактер.

8. ПОДЗАКОНСКИ АКТИ И АКТИ ЗА ВНАТРЕШНА ОРГАНИЗАЦИЈА

Остварувајќи ги своите надлежности, Комисијата за заштита од дискриминација формираше работни групи кои имаа задача да го изработат Деловникот и Стратешкиот план. Така, на 30-ти јуни беше усвоен Деловникот за работа на Комисијата, додека на 29-ти септември и Стратешкиот план 2011-2015 на Комисијата.

Тука треба да се напомене дека веќе се изготвени и Актот за систематизација на Секретаријатот на Комисијата, како и другите акти со кои се уредува функционирањето на ова стручно тело на Комисијата, но заради недостаток од средства за формирање на вакво тело, Комисијата, сеуште, ги нема усвоено истите.

9. ОД ПРАКТИКАТА НА КОМИСИЈАТА

Случај 01

До Комисијата за заштита од дискриминација се обрати лице кое во претставката наведува дека е дискриминирано врз основа на етничка припадност, при конкурирање за работно место во едно основно и едно средно училиште.

Комисијата се обрати до наведените училиштата, ги набави конкурсите за работните позиции, ги разгледа доставените одговори од училиштата, изврши телефонски разговори со директорите на училиштата. Земајќи ги сите факти предвид, Комисијата утврди постоење на дискриминација по етничка основа. Како резултат на тоа, конкурсот за врзботување на наставник во основното училиште беше поништен, додека во врска со средното училиште Комисијата не можеше да постапува, затоа што за дискриминаторското решение за избор на наставник се води судски спор. Сепак, конкурсот за вработување во основното училиште беше повторно распишан. На истиот повторно конкурирал поднесувачот на претставката и, како единствен кандидат кој ги исполнува условите, го добил работното место.

Случај 02

До Комисијата за заштита од дискриминација доставена е претставка од Коалиција сексуални и здравствени права на маргинализирани заедници против Министерството за образование и наука, како надлежно и одговорно за издавањето на учебници, како и против три автори на учебник за гимназиско образование, затоа што истиот содржел текстови кои се навредливи, неприфатливи и поттикнуваат дискриминација на одредена група луѓе.

По поведување на постапката, за правилно утврдување на фактичката состојба, Комисијата претставката ја достави на одговор до Министерството за образование и наука, како и до авторите на учебникот. Понатаму, Комисијата изврши увид во изјаснувањето по претставката од Министерството, изврши увид по наводите изнесени во претставката од страна на авторите, ги разгледа приложените докази од страна на подносителот на претставката, но изврши и телефонски разговор со авторите на учебникот.

Земајќи ги предвид сите факти, Комисијата утврди дека искажаното во учебникот претставува вознемирување, предизвикува чувство на пониженост, но и дека претставува повреда на достоинство на група на луѓе, кое произлегува од дискриминаторска основа.

Како резултат на тоа, Комисијата препорача на Министерството за образование и наука да изврши ревизија и исправка на содржината на учебникот. Министерството постапи по препораката на Комисијата и ја отстрани повредата преку исправање на делот од учебникот во прашање.

Случај 03

До Комисијата за заштита од дискриминација беше доставена претставка против Јавно претпријатие „Паркинзи општина Центар“ и катна гаража „Зебра“. Подносителот на претставката наведува дека наведените правни лица спроведуваат повеќекратна, повторена и продолжена дискриминација во давање на услугата паркирање врз две основи на дискриминација, личен и општествен статус, како и имотен статус, а истата се однесува на пристап кон добра и услуги.

Подносителот во претставката наведува дека ова Претпријатие врши дискриминација со давање и наплата на “услуга паркирање”.

Подносителот на претставката наведува дека во ценовникот на Јавното претпријатие предвидени се три различни цени за иста услуга, односно различни цени предвидени за “станари”, “физички лица” – кои немаат живеалиште во зградите околу паркингот, како и за “физички лица” – вработени кај правни лица со седиште на адреса на паркингот.

Комисијата за заштита од дискриминација смета дека секое јавно или приватно претпријатие, при давање на услуга има право да делува според правилата на пазарна економија, бидејќи, како претпријатија, остваруваат одредени приходи од давање на услуги. Исто така, Комисијата посочува дека поевтините цени за користење на паркинзите од страна на станарите претставуваат афирмативна мерка, согласно членот 13, став 1, точка 1 од Законот за спречување и заштита од дискриминација. Во тој контекст, истите се прифатливи, оправдани и пропорционални на целта.

Согласно член 26 став 2 од Законот, според кој очигледно нема повреда на правото на кое подносителот се повикува, врз основа на поднесената претставка и прилози, Комисијата за заштита од дискриминација одлучи да не постапува по Претставката.

Случај 04

До Комисијата за заштита од дискриминација, се обрати лице кое наведува дека е дискриминирано врз основа на политичка припадност, во областа на работа и работни односи, од страна на директор на средно училиште.

Поднесувачот, понатаму, наведува дека засновал работен однос по предметот македонски јазик и литература во 2000-та година, а претходно десет години работел како професор по македонски јазик во друго училиште. Кратко време после стапувањето на функцијата директор, директорот го распределил поднесувачот на друго работно место - библиотекар. Подносителот на претставката наведува дека работата ја извршува во субстандардни услови за работа, во текот на зимскиот распуст: работи на собна температура од 6 степени Целзиусови; во текот на летниот распуст, просторија била изложена на сонце без завеси; а во училиштето, освен поднесувачот и уште еден вработен, немало други вработени ниту, пак,

ученици, при што не се ни водела евиденција за работното време. Исто така, учениците не биле информирани дека библиотеката е отворена.

Комисијата за заштита од дискриминација, се обрати до лицето против кого е поднесена претставката за да се изјасни во врска со наводите во претставката, но лицето не се произнесе по истата. Комисијата ја утврди фактичката состојба преку увид во содржината на претставката, фактите и доказите кои беа дадени во прилог, реализиран разговор на член на Комисијата со подносителот на претставката и увид во училиштето од страна на член на Комисијата.

Земајќи ги предвид сите факти, Комисијата констатира дека директорот на училиштето има направено директна дискриминација. Комисијата препорача до директорот да го врати подносителот на претставката на позиција професор по македонски јазик и литература, да се воздржува од натамошни акти на вознемирување, да овозможи соодветни услови за работа преку целата година, како и еднакво да го третира поднесувачот на претставката со другите вработени при користење на годишни одмори и работни часови.

Случај 05

До Комисијата за заштита од дискриминација се обрати лице кое наведува дека е дискриминирано врз основа на политичка припадност, но и дека е жртва на вознемирување, во областа на работа и работни односи, од страна на директорот и негови соработници во Општинска Јавна Установа - детска градинка, во која лицето е вработено.

Подносителот, понатаму, наведува дека бил прераспределен на друго работно место, од работно место административен работник во работно место негувател, со што е дискриминиран и ставен во неповолна положба. Подносителот, исто така, наведува дека кон него се постапува понижувачки, а со тоа се врши и повреда на неговото достоинство.

Заради правилно утврдување на фактичката состојба, Комисијата претставката ја достави на одговор до Директорот на Установата, ги разгледа приложените докази од страна на подносителот на претставката, изврши увид во одговорот од Директорот, член на Комисијата реализира разговор со подносителот на претставката, како и телефонски разговор со соработникот на Директорот, наведен во претставката, но и изврши увид на работно место.

Исто така, Комисијата утврди дека во функционирањето на Општинската Јавна Установа - детска градинка, не се почитува Актот за систематизација на работни места, работни задачи и програмата за работа, како и хиерархијата. Со други зборови, не постојат организациски услови потребни за вршење на работите и работните задачи за определено работно место.

Земајќи ги предвид сите факти, Комисијата утврди индиректна дискриминација врз основа на личен и општествен статус. Во тој контекст, Комисијата утврди дека основата на дискриминација по политичка припадност, кој го наведува поднесувачот на претставката, не е веродостојна.

Комисијата препорача до Директорот на Установата да го стави во активна употреба Актот за систематизација на работни места, кој е усвоен од Управниот одбор или да донесе нов Акт за систематизација на работни места, да донесе Програма за работа, како и да се воздржи од

сите можни акти на вознемирување насочени кон вработената, кои би придонеле кон создавање на заканувачка и понижувачка средина.

Случај 06

До Комисијата за заштита од дискриминација се обрати лице, кое во претставката наведува дека е дискриминирано врз основа на пол и возраст, во областа на работа и работни односи. Поднесувачот наведува дека му е понуден нов договор за вработување со кој се прераспределува на работно место кое е оддалечено од неговото место на живеење 150 км и дека до завршување на работниот однос, односно исполнување на условите за пензија, има уште 1 година и 2 месеци.

Заради правилно утврдување на фактичката состојба Комисијата претставката ја достави на одговор до потенцијалниот дискриминатор, ги разгледа приложените докази од страна на поднесувачот на претставката, но и изврши увид во одговорот од потенцијалниот дискриминатор. Исто така, преку самото ангажирање на Комисијата се испрати порака до потенцијалниот дискриминатор, дека евентуално постои некаква повреда на правата на поднесувачот. Во тој контекст, лицето против кого беше поднесена претставката и поднесувачот на истата се договорија за начинот на отстранување на повредата на правото.

Комисијата за заштита од дискриминација ја запре постапката, затоа што по барање на поднесувачот на претставката потпишано е решение за откажување на Договорот за работа поради исполнување на старосна пензија.

Случај 07

До Комисијата за заштита од дискриминација се обрати лице кое во претставката наведува дека е дискриминирано врз основа на етничка и политичка припадност, при конкурирање на неколку огласи за вработување објавени од ист правен субјект.

Овој случај претставуваше најтежок случај за Комисијата, како и случај во кој се потрошија најмногу ресурси и време. Имено, целата преписка со потенцијалниот дискриминатор, релевантните институции, но и физички лица кои имаа удел во самото решавање, се содржи од над 30 дописи. Исто така, со цел правилно утврдување на фактичката состојба, беа извршени и голем број на телефонски разговори, состаноци, но и испратени голем број на е-маил-ови.

Утврдувајќи ја фактичката состојба, Комисијата побара и доби копии од огласите во прашање, податоци за етничката структура на вработените (во поглед на еднаква и правична застапеност), но и податоци преку кои можеше да утврди дали станува збор за дискриминација врз основа на аполитичка припадност.

Имајќи ги сите сознанија предвид, Комисијата утврди дека нема дискриминација.

Случај 08

До Комисијата за заштита од дискриминација се обрати лице, кое во претставката наведува дека е дискриминирано врз основа на ментална и телесна попреченост, при остварување на правото за социјална сигурност.

Комисијата при разгледување на приложените факти и докази не утврди дискриминаторско дејствие, односно поднесувачот на претставката не е ставен во неповолна состојба во споредба со други лица, базирано на која било од дискриминаторските основи.

Комисијата за заштита од дискриминација не поведува постапка по поднесената претставка, согласно член 26 став 2 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, затоа што од поднесените факти и докази не се утврди повреда на правото на кое поднесувачот се повикува, односно не постои дискриминаторско однесување и дискриминаторска основа.

Но, Комисијата увиде дека постојат одредени законски одредби кои го ставаат во понеповолна положба поднесувачот на претставката. Во ваков случај, искористувајќи ја својата законска надлежност за иницирање измени на прописи заради спроведување и унапредување на заштитата од дискриминација, Комисијата укажа на надлежните институции за дискриминаторските одредби во законот во прашање и препорача нивна измена.

Случај 09

До Комисијата за заштита од дискриминација се обрати лице, кое во претставката наведува дека врз неговата почината мајка е направена дискриминација врз основа на етничка припадност, во областа на социјална сигурност.

Поднесувачот на претставката смета дека е направена директна дискриминација, затоа што кога пристигнал во болница, починатата мајка ја нашол во дискриминирачка положба, односно телото на починатата се наоѓало на подот во обдукционата сала.

Комисијата за заштита од дискриминација, препознавајќи лоша практика од страна на болницата, сепак не поведе постапка по поднесената претставка, согласно член 25 став 5 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, поради истекот на рокот од три месеци од денот кога била сторена повредата.

Случај 10

До Комисијата за заштита од дискриминација поднесена е претставка од Коалиција сексуални и здравствени права на маргинализирани заедници против одреден Мото клуб.

Поднесувачот на претставката наведува дека на интернет страната на Мото клубот, организатор на мото фест, е поставен промотивен материјал, кој содржи знаци кои означуваат забрана на оружје, алкохол, животни и знак кој, според поднесувачот на претставката, се употребува за забрана за пристап на лица со хомосексуална ориентација.

Заради правилно утврдување на фактичката состојба Комисијата претставката ја достави на одговор до потенцијалниот дискриминатор, ги разгледа приложените докази од страна на поднесувачот на претставката, но и изврши увид во одговорот од потенцијалниот дискриминатор. Исто така, реализиран е телефонски разговор со Претседателот на Мото

клубот, при што се доби објаснување дека знакот, кој е предмет на претставката, означува забрана за непристојно однесување на јавно место, што е подложно и на санкција според член 190, став 1 од Кривичниот законик на Република Македонија.

По повторен телефонскиот разговор кој го реализира член на Комисијата за заштита од дискриминација со Претседателот на мото клубот, известени сме дека знакот во прашање е отстранет.

Комисијата за заштита од дискриминација констатира дека плакатот кој е поставен на веб страната и кој служи за промоција на настан во организација на истиот Мото клуб, повеќе не го содржи знакот кој претставува основа врз која поднесувачот на претставката се повикува на дискриминација. Комисијата ја прекина постапката за утврдување на дискриминација бидејќи истата понатаму е беспредметна.

Случај 11

До Комисијата за заштита од дискриминација се обрати лице кое наведува дека е дискриминирано врз основа на возраст, во областа на работа и работни односи. Подносителот наведува дека му е понуден нов договор за вработување, со кој што се прераспределува на работно место кое што е оддалечено од неговото место на живеење 170 км и дека до завршување на работниот однос, односно исполнување на условите за пензија има уште една година и 7 месеци.

Заради правилно утврдување на фактичката состојба, Комисијата ја достави претставката на одговор до потенцијалниот дискриминатор, ги разгледа приложените докази од страна на подносителката на претставката, изврши телефонски разговор со подносителот на претставката, но и изврши увид во доставениот одговор од потенцијалниот дискриминатор.

Земајќи ги предвид сите факти, Комисијата утврди постоење на вознемирување врз основа на возраст. Како резултат на тоа, склучен е нов променет договор за работа, со кој што подносителот на претставката се врати на првобитното работно место во филијалата на местото на живеење.

Случај 12

До Комисијата за заштита од дискриминација е доставена претставката, во која се наведува дека вработените во едно радио се директно дискриминирани од Владата на Република Македонија.

Поднесувачот на претставката смета дека повредени им се основните човекови права, загарантирани со Уставот на РМ, бидејќи не е спроведена постапка за ликвидација и, поради тоа, на вработените во радиото им се скратени правата на користење здравствена заштита, немање на социјална сигурност и користење на правото на надоместок во случај на невработеност.

По поднесената претставка, Комисијата за заштита од дискриминација утврди дека евентуалната повреда е сторена уште во текот на 2008 година, односно дека рокот за поднесување на претставката е истечен. Сепак, Комисијата, повикувајќи се на член 25, став 6,

во кој се наведува дека Комисијата може да поведе постапка и по истекот на рокот доколку оцени дека се работи за случај од таква важност за кој би било неопходно и целисходно да се води постапката, одлучи да постапува по истата.

Заради правилно утврдување на фактичката состојба Комисијата претставката ја достави на одговор на Владата на Република Македонија и на Советот за радиодифузија на Република Македонија, изврши телефонски разговор со поднесувачот на претставката, ги разгледа приложените докази од страна на поднесувачот на претставката, изврши увид во известувањето од Советот за радиодифузија, изврши увид во изјаснувањето по претставката од Владата на Република Македонија, но и изврши увид во известувањето од Министерство за економија, во кое беше доставено и автентично толкување на одредба од закон, која беше клучна во утврдувањето на постоење или непостоење на дискриминација.

Земајќи ги сите факти предвид, Комисијата не утврди директна дискриминација врз некоја од законските дискриминаторски основи од страна на Владата на РМ. Заради надминување на проблемите во Центарот за радио и печат, Комисијата препорача управителот на ова радио во најкраток можен рок да поднесе пријава за упис во Централниот регистар на Република Македонија за поведување на ликвидациона постапка и за тоа да го извести Министерството за економија, а Владата на Република Македонија како основач на Центарот за радио и печат, треба да ја спроведе постапката за ликвидација, да донесе одлука за ликвидација на радиото, да назначи ликвидатор и по завршување на постапката за ликвидација да овозможи бришење на правниот субјект од правниот промет, со што вработените во ова радио-дифузно претпријатие би можеле да ги остварат своите законски права, кои веќе неколку години им се скратени поради неспроведување на постапка за ликвидација.

III. БУЏЕТСКА СОСТОЈБА И ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАЈ

Комисијата за заштита од дискриминација, како буџетски корисник, во изминатата година имаше на располагање 3.566.000 денари. Во прилог го доставуваме и делот од Буџетот на Република Македонија за 2011 година, кој се однесува на средствата кои се предвидени за Комисијата, како и нивната поделба по ставки.

Мораме да потенцираме дека ваквиот буџет не ги задоволи ни основните потреби на Комисијата, односно не беше доволен да се исплатат надоместоците на членовите на Комисијата. По ребалансот на Буџетот за 2011 година, средствата кои беа на располагање на Комисијата за задоволување на другите потреби (патни и дневни расходи, комунални услуги, материјали и ситен инвентар, поправки и тековно одржување, како и други тековни расходи) беа сведени на минимум, со цел нецелосно покривање на надоместоците на Комисионерите. Така, средствата од останатите ставки се префрлија во ставката на договорни услуги.

Во тој контекст, Комисијата цени дека е важно да посочи дека во 2011 година не се подмирени три правни субјекти за своите услуги, во вкупна вредност од 31.311 денари – нешто што, во најмал обем, го нарушува угледот на Комисијата.

Имајќи го предвид малиот фонд на средства на располагање, Комисијата укажува дека во добар дел од изминатата година, телефонот и интернет конекцијата не беа функционални. Во тој контекст, доколку Комисијата не најдеше заинтересиран партнер во Македонскиот центар за меѓународна соработка, кој ги опреми канцелариите, немаше да бидат задоволени ниту елементарните технички услови за нејзино функционирање. Тоа ќе претставуваше сериозен удар на напорите на Комисијата за поставување и етаблирање како централно национално тело за спречување и заштита од дискриминација, како и за афирмација и промоција на еднаквоста, толеранцијата и недискриминацијата.

Конечно, Комисијата потенцира дека го извлече максимумот од средствата кои и беа дадени на располагање од Буџетот на Република Македонија, но, исто така, дека незначителен дел од истите се искористија за тековното функционирање на Комисијата. За да се постигне одредено стручно ниво на функционирање, како и оформување на Секретаријат (или друг тип на стручно професионално тело), средствата од Буџетот со кои располага Комисијата треба да бидат далеку поголеми.

Според ставките наведени во Буџетот за 2011 година на Република Македонија, како и ребалансот на истиот, Комисијата ги искористи следните средства:

- Ставка 420:	0 денари
- Ставка 421:	77.152 денари
- Ставка 423:	23.723 денари
- Ставка 424:	16.563 денари
- Ставка 425:	3.394.334 денари

- Ставка 426: 20.000 денари
- Вкупно: 3.531.772 денари

Исто така, по ставки, неподмирени останаа одредени побарувања:

- Ставка 421: 17.254 денари
- Ставка 423: 1.646 денари
- Ставка 424: 12.411 денари
- Вкупно: 31.331 денари

i. ПРИЛОГ 1: Буџет на Комисијата за заштита од дискриминација за 2011 година

Раздел Програма Потпрограма Категорија Ставка	О П И С	Буџет 2010	Б У Џ Е Т 2011					
			Расходи на Основен буџет	Расходи од самодинамички активности	Расходи од зајави	Расходи од донации	Вкупно расходи	
02011 КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА		0	3.566	0	0	0	0	3.566
2	ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА		3.566	0	0	0	0	3.566
20	ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА		3.566	0	0	0	0	3.566
40	ПЛАТИ И НАДОМЕСТОЦИ		2.286	0	0	0	0	2.286
401	Основни плати		1.654	0	0	0	0	1.654
402	Придоноси за социјално осигурување		612	0	0	0	0	612
42	СТОКИ И УСЛУГИ		1.200	0	0	0	0	1.200
420	Патни и дневни расходи		150	0	0	0	0	150
421	Комунални услуги, греене, комуникација и транспорт		300	0	0	0	0	300
423	Материјали и општен инвентар		100	0	0	0	0	100
424	Поправки и тековно одржување		100	0	0	0	0	100
425	Договорни услуги		500	0	0	0	0	500
426	Други тековни расходи		50	0	0	0	0	50
48	КАПИТАЛНИ РАСХОДИ		100	0	0	0	0	100
480	Купување на опрема и машини		100	0	0	0	0	100
2	ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА		3.566	0	0	0	0	3.566
20	ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА		3.566	0	0	0	0	3.566
40	ПЛАТИ И НАДОМЕСТОЦИ		2.286	0	0	0	0	2.286
401	Основни плати		1.654	0	0	0	0	1.654
402	Придоноси за социјално осигурување		612	0	0	0	0	612
42	СТОКИ И УСЛУГИ		1.200	0	0	0	0	1.200
420	Патни и дневни расходи		150	0	0	0	0	150
421	Комунални услуги, греене, комуникација и транспорт		300	0	0	0	0	300
423	Материјали и општен инвентар		100	0	0	0	0	100
424	Поправки и тековно одржување		100	0	0	0	0	100
425	Договорни услуги		500	0	0	0	0	500
426	Други тековни расходи		50	0	0	0	0	50
48	КАПИТАЛНИ РАСХОДИ		100	0	0	0	0	100
480	Купување на опрема и машини		100	0	0	0	0	100

КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА

IV. АНАЛИЗА НА СОСТОЈБАТА ЗА 2011 ГОДИНА

Во целина земено, 2011 година претставува година во која Комисијата почна да ги согледува своите капацитети, но, истовремено, активно да се вклучува во тековите на македонското општество. И не само тоа, Комисијата почна сериозно да се наметнува на полето на спречување и заштита од дискриминација како централно тело во оваа област. Почетокот на функционирање на едно вакво ново тело, тело кое постои во сите европски држави, независно од тоа дали се членки на Европската унија, го одбележа високото ниво на свест на Владата на Република Македонија, која ја препозна потребата од овој демократски механизам на заштита на одредени права на граѓаните. Со таа цел, преку Министерството за труд и социјална политика, кое е носител на Законот за спречување и заштита од дискриминација, ги превзема потребните чекори за воспоставување на Комисијата за заштита од дискриминација, која ги препознава и цени ангажманите на Владата за овозможување на основните услови за функционирање.

Комисијата со голема доза понизност го препознава и фактот што во првата година од постоењето, 60 граѓани имаат доставено претставки, со цел заштита на нивните права. Тоа само ги потврдува напорите кои се вложуваат кон приближување кон обичниот граѓанин, кон подигнување на јавната свест за оваа, многу често, прикриена форма на кршење на фундаменталните права на граѓанинот, како и кон охрабрување за превземање на одлучна акција против дискриминаторите. Само за споредба, до Народниот правобранител, тело со кое Комисијата има извонредна соработка и поделени надлежности во полето на дискриминација во јавниот сектор, минатата година беа доставени 17 претставки во кои поднесувачите наведуваат дека се дискриминирани. Тоа претставува 1/3 од претставките кои се поднесени до Комисијата – и тоа само во првата година од постоењето.

Но, Комисијата посочува дека проблемот со дискриминацијата е многу подлабок од досегашната претстава. Сериозни и загрижувачки се податоците кои укажуваат дека голем дел од граѓаните не препознаваат што значи поимот дискриминација. Тоа е проблем со кој се соочуваат сите модерни европски општества. Недоволното пријавување на дискриминацијата е една од причините која налага Комисијата неколкукратно да ги зголеми своите напори за промоција на еднаквоста, толеранцијата, подигнување на јавната свест и недискриминацијата.

Недоволното пријавување на дискриминацијата, главно, се должи на 4 општествени феномени:

1. Главна причина претставува недовербата на граѓаните во промените. Во однос на оваа причина, Комисијата во 2011 година не беше многу активна. Немањето на финансии и стручна служба не дозволија едно од главните прашања да биде на листата на приоритети.
2. Понатаму, важна причина е што граѓаните сметаат дека нивниот проблем и не е толку важен за да превземат акција за негово надминување. На ова поле, Комисијата вложи дел од своите ресурси и преку брошури, летоци, телевизиски појавувања и соопштенија објаснуваше дека секој проблем (се разбира, во насока

на дискриминаторско постапување) претставува доволна причина за превземање на дејствие од страна на жртвите на дискриминација.

3. Трета по важност причина претставува незнаењето на граѓаните за своите права и за начинот на која можат истите да ги заштитат, доколку се жртви на дискриминација. Дел од решението на овој проблем е агресивно настапување, информирање и едукација на граѓаните за нивните права – нешто што Комисијата штотуку почна да го прави, но, сепак, заради недостатокот на финансиски и човечки ресурси – недоволно успешно.
4. Конечно, тука е и стравот од виктимизација, односно трпење на понатамошни штетни последици заради тоа што одредено лице превземало акција за заштита од дискриминација (пријавило дискриминација, започнало постапка за дискриминација и/или сведочело во текот на постапката). Комисијата, исто така, вложи дел од своите ресурси и при справувањето со стравот од виктимизација, кој постои кај одредени граѓани, но, сепак, преостанува уште доста да се работи и на ова поле.

Комисијата треба на овие четири полиња да ги фокусира своите напори, во однос на подигнувањето на јавната свест, се разбира, со поддршка на Владата на Република Македонија.

Имајќи ги предвид многу ограничените ресурси со кои располага Комисијата, сеопфатен заклучок е дека доколку и во наредните години се определуваат средства од Буџетот на Република Македонија за Комисијата во иста или слична висина, Комисијата ќе нема капацитет да ја извршува својата основна надлежност – постапувањето по претставки. Исто така, мора да се посочи и фактот дека само во првите два и пол месеци од 2012 година, до Комисијата се доставени преку 20 претставки. Доколку овој тренд продолжи, а Комисијата смета дека и ќе се зголемува, можеме да очекуваме дека во 2012 година ќе се истроят капацитетите за ефективно, правично и точно постапување по претставки. Тоа, пак, од друга страна, нема да дозволи да се посветат ресурсите на другите надлежности кои ги има Комисијата, како што се информирање на јавноста, подигнување на јавната свест, соработката со локални, национални и меѓународни организации и институции. Со други зборови, во целост би се блокирало функционирањето на Комисијата.

Понатаму, клучен чекор во првата година беше склучувањето на Меморандум за соработка со Комисијата на ОБСЕ во Скопје. Со нивна финансиска поддршка се работеше на надградба на капацитетите на Комисијата. Во тој контекст, беа организирани обуки за членовите на Комисијата за сите сегменти на дискриминацијата; беше остварена студиска посета во Република Ирска, преку која Комисионерите се запознаа со функционирањето на ирскиот модел на заштита од дискриминација; финансиски ги поддржаа трите работилници на Комисијата, преку кои, со некои институции се воспостави, а со некои се продлабочи соработката; но и ја поддржаа изработката на двојазични брошури, преку кои се информираше граѓанинот за своите основни права, како и за начинот на нивна заштита доколку се прекршат. Сите овие активности придонесоа Комисијата да се доближи до граѓанинот, да почне да ја шири пораката на толеранција и недискриминација, но и да ја воспостави неопходната соработка со релевантните тела, со цел подобро позиционирање на

полето на спречување и заштита од дискриминација, како и дефинирање на водечката улога што комисијата треба да ја има во овој поглед.

Соработката, воопшто, како со Народниот правобранител (што е и законска обврска на Комисијата), така и со другите чинители, Комисијата ја вреднуваше како приоритет за 2011 година. Со таа цел, беа потпишани Меморандум за соработка со Комисијата за еднакви можности на жените и мажите во Собранието на РМ, Народниот правобранител и Македонското женско лоби, Македонскиот центар за меѓународна соработка, како и, веќеспоменатиот Меморандум со Мисијата на ОБСЕ во Скопје.

Сепак, Комисијата смета дека постои широко поле на кое треба да се работи во овој поглед, а тоа е подобрување на соработката со единиците на локалната самоуправа, со дел од централните власти, со националните тела за еднаквост на други држави, како и со некои меѓународни организации и институции.

Имајќи го предвид Законот за спречување и заштита од дискриминација, како и едногодишното работење во согласност со истиот, Комисијата укажува и на одредени сегменти кои можат да претрпат измени. Првенствено, изменет треба да биде делот VII Прекршочни одредби, во кој во 4 члена се наведуваат висината на паричните казни за различни субјекти кои Комисијата утврдила дека се дискриминатори. Во овој контекст, Комисијата посочува дека износите наведени во овие членови се многу ниски и несоодветни доколку како дискриминатор се појави било кое правно лице, а посебно доколку тоа е поголем правен субјект, било од приватен или јавен сектор.

Конечно, имајќи го предвид сето погоре наведено, Комисијата посочува дека искуствата од 2011 година ја потврдуваат неопходноста од постоење на **Секретаријат на Комисијата**, кој ќе биде професионално тело во рамки на Комисијата и ќе ги извршува неопходните задачи од нејзиниот делокруг на функционирање. Тоа би подразбирало најмалку 3 вработувања во ова тело, со цел посеопфатно, поделотворно и попрофесионално функционирање на Комисијата за заштита од дискриминација.

На тој начин би се извршило еден вид на професионализација на Комисијата, но не на нејзините членови, туку на телото кое ќе ги извршува стручните, техничките и административните работи на Комисијата. Уште понатаму, различните профили на членовите на Комисијата, единствено укажуваат кон недискриминаторскиот однос кој Собранието на Република Македонија го имало при нивниот избор. И најпосле, нивните различни профили само придонесуваат кон целокупното искуство кое го поседува Комисијата како колективен орган. Најпосле, не смееме да забораваме дека дискриминацијата се случува во сите сегменти на нашето општество, што ја потенцира потребата и пожелноста од различни профили на луѓе – професионалци во различни области – кои ќе бидат членови на авторитетот за еднаквост и недискриминација во Република Македонија.

V. ПРЕДИЗВИЦИ ЗА 2012 ГОДИНА

Комисијата е свесна за предизвиците со кои се соочува Република Македонија, како и целото глобално општество во поглед на финансиите. Исто така, Комисијата сака да ги поздравува и пошироките економски политики кои ги спроведува Владата на Република Македонија, но сака да посочи дека средствата кои се доделуваат од Буџетот треба да бидат значително повисоки, со цел успешно спречување и заштита од дискриминација, како и промоција и афирмација на принципите и концептите на еднаквост, толеранција и недискриминација.

Имајќи ги предвид тие средства, предвидени за Комисијата од Буџетот на Република Македонија за 2012 година, во висина од 4.665.000 денари, очигледно е дека, како и во 2011 година, главен предизвик ќе биде успешното функционирање во поглед на основната надлежност на Комисијата – постапувањето по претставки. Комисијата сака да напомене дека повеќе од 85% од Буџетот на Комисијата ќе се искористи за надоместување на членовите на Комисијата. Исто така, дел од средствата од овој буџет ќе бидат искористени за подмирување на надоместоците на членовите на Комисијата, за кои имаше недостаток на средства во Буџетот за 2011 година. Така, овој Буџет претставува рестриктивен Буџет за Комисијата, кој не дозволува подмирување на основните технички потреби на Комисијата.

Понатаму, Комисијата ќе продолжи со соработката која ја воспостави во 2011 година со Комисијата на ОБСЕ во Скопје. Кон таа цел, потпишан е и нов Меморандум за соработка за 2012 година помеѓу овие две тела. Во тој контекст, се планира членовите на Комисијата да остварат уште една самостојна студиска посета на националното тело за еднаквост на Белгија, како и една студиска посета заедно со претставници на Народниот правобранител на шведскиот Омбудсман. На втората би биле присутни 2 члена од Комисијата. Понатаму, членовите ќе посетат и три напредни обуки на тема спречување и заштита од дискриминација. Исто така, со овој меморандум е предвидена финансиска помош за Комисијата при остварување на 5 работни средби со клучните партнери на Комисијата.

Исто така, со финансиска поддршка на Комисијата на ОБСЕ во Скопје, Комисијата за заштита од дискриминација ќе аплицира за полноправно членство во Equinet, Европската мрежа на тела за еднаквост. Оваа мрежа ги соединува сите тела за еднаквост од Европа. Единствени две држави кој немаат членство преку своите тела за еднаквост во оваа мрежа се Република Албанија и Република Македонија. Ова членство ќе придонесе кон зајакнување на капацитетите на Комисијата, преку отварањето на можност за непосредна соработка со телата за еднаквост на другите држави од Европа. Конечно, Комисијата ќе има пристап до сите публикации, обуки, советувања, размени на искуства, како и разни други случувања кои се дел од оваа мрежа. Трошоците за членување во оваа мрежа изнесуваат 1.000 евра на годишно ниво.

Што се однесува до анализирање на постоечкото законодавство во Република Македонија во поглед на унапредување на заштитата од дискриминација, во 2012 година Комисијата ќе започне со анализа на законодавството кое регулира прашања од полето на менталната и телесната попреченост, како и здравствената состојба, како дел од основите

наведени во член 3 од Законот за спречување и заштита од дискриминација. Со цел вклучување и на делови од граѓанскиот сектор, како и придонесување кон јавноста на самиот процес, Комисијата веќе има постигната согласност со Движењето против хендикеп – Полио + за соработка при оваа анализа. Исто така, Комисијата ќе стапи во контакт и со други заинтересирани организации од граѓанскиот сектор за вклучување на истите во овој процес.

Во поглед на искористувањето на европските фондови, Комисијата во текот на 2012 година ќе поднесе апликација за една или две TAIEХ Експертски мисии, една TAIEХ работилница, како и за една TAIEХ студиска посета на соодветно странско национално тело за еднаквост. Исто така, ќе се работи на вклучување на Комисијата во секторските фишеа за користење на ИПА програмата на Европската Унија, компонента 1, во делот на фундаментални права.

Комисијата ја согледува потребата од изработка на Стратегија за комуникација, но имајќи ги предвид многу ограничените ресурси кои ѝ стојат на располагање, смета дека нема да има можност истата успешно да ја оформи, но и, уште побитно, да почне да ја остварува. Ваков тип на стратегија би ги опфаќал сите фази и сегменти на комуницирање на Комисијата со релевантните тела, како и при комуницирање со граѓаните. Подетално, со оваа стратегија би се опфатила процедурите по кои ќе се извршуваат сите надлежности на Комисијата, а посебно деловите на комуникацијата која Комисијата ја има при подигнување на јавната свест на граѓаните; комуникацијата која се остварува при вршењето на следење на успешноста на случаите кај кои е утврдена дискриминација, што е битен фактор при согледувањето на сериозноста на уделот кој Комисијата го има во општеството; начинот на известување, првенствено пред Собранието на Република Македонија, но и до соодветните европски авторитети, како и здруженијата во кои Комисијата ќе биде член итн.

Конечно, Комисијата ја согледува и инсистира на потребата од професионализација на стручно тело во рамки на Комисијата, како неопходен предуслов кон растот на самата Комисија, кон исполнување на приоритетите за 2012 година, но и кон втемелување на Комисијата во општеството и нејзино препознавање. Во 2011 година, иако прва од постоењето на Комисијата, се превземаа значајни активности и чекори во насока на градење на капацитетите. Но, Комисијата, мора да напредува во својот развој, со цел да ја задоволи, сè поголемата, потреба од нејзино постоење, а оформувањето на вакво стручно-административно-техничко тело би било суштинско во изготвување и извршување на сите горенаведени активности.